

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsvs IX. Moyses & Aaron accedunt ad Regem Ægypti, sed non vult
illos audire.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

DISCVRSVS IX.

Moyfes & Aaron accedunt ad Regem Ægypti, sed non vult illos audire.

MOx ubi *Moyfes & Aaron* egerant cum filiis *Israel*, & hi ipforum adventum sibi gratum esse ostenderant, ingressi sunt, inquit Scriptura, ad *Pharaonem*, & dixerunt: *Hec dicit Dominus Deus Israel: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto.*

At ille respondit: Quis est Dominus ut audiam vocem ejus, & dimittam Israel? nescio Dominum, & Israel non dimittam.

Video hic *Moysem & Aaronem*, ingredientes ad *Pharaonem*, hominem crudelissimum, ac Tyrannum, sed non video arma; *Aaron* totus inermis erat, *Moyfes* nihil aliud habebat nisi simplicem virgam in manu, & vadunt soli, ac incomitati: Egerant cum filiis *Israel* qui tam enormiter erant multiplicati, ut pænè innumerabiles viderentur. Quare *Moyfes* illorum animos non excitarat ut arma corripent, & se sequerentur ad aulam, vi excussuri servitutis durissimæ jugum, & Regem terrore coacturi ut illos restitueret libertati? quare? quia non est hic spiritus Dei excitare tumultus ac rebelliones contra Reges, Principes, aut Magistratus, sed spiritus ille hæreticorum est, ut præterito præsertim sæculo patuit, in *Luthero & Calvino*, quorum primus totam pænè *Germaniam* seditionibus rusticorum turbavit, bellique flammis accendit, innocentumque sanguine sædavit; alter magnam *Gallia* partem. *Moyfes & Aaron* missi erant à Deo, non poterant ergo aliter nisi pacificè agere, quia Deus est Deus pacis: Cum autem diabolus sit Pater omnium discordiarum ac factionum, non poterant *Lutherus & Calvinus* aliud quam tumultus excitare, & arma corripere contra Magistratus & Reges, ut pateret toti mundo, illos non à Deo, sed à malo spiritu missos. Spiritus vero Dei est omnes factiones ac tumultus contra legitimos Magistratus sopire. Hoc est quod *Isaias* ait cap. 52: *Quam pulchri sunt pedes annuntiantis & prædicantis pacem.*

Veniunt ergo ad *Pharaonem*, & ajunt: *Hec dicit Dominus Deus Israel: ordiuntur sermonem suum à Deo. & ante omnia nomen illius Regi proponunt, Dominus Deus Israel*, idque cum gravitate ac pondere,

dere, ut impius videat etiam se Dominum habere supra se. Maxima enim causa, quod homines tam temere peccent, est, quia non cognoscunt se habere Dominum in cælis, nec credunt Deum vindicem esse malorum. Hoc est quod ait *Oseas cap. 4*: *Non est, inquit, scientia Dei in terra, ideo maledictum, mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt. Et Isaias cap. 5*: *Ideo captivus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam.*

Igitur *Moyfes & Aaron* tria de Deo Regi *Pharaoni* ponunt ob oculos. 1. Quod Dominus sit. 2. Quod Deus sit. 3. Quod curam gerat filiorum *Israel*: Hæc tria sufficere poterant ad Regem movendum, nisi jam animum obfirmasset in malo. Qui enim hæc tria credit, non habet opus multa admonitione. Qui credit se Dominum habere in cælis, semper timebit illum offendere. Qui credit Deum esse, à quo omnia bona accepit, amabit illum, & ei obediens erit. Qui credit Deum gerere curam suorum, cavebit proximum suum offendere aut persequi, ne Deo resistat.

Sed quid ad hæc *Pharao*? *Quis*, inquit, *est Dominus ut audiam vocem ejus? nescio Dominum.* Quid ais, homo impie? nescis Dominum? attolle oculos in altum, & dic mihi, quis est qui immensum illud firmamentum tot millibus stellarum ornatum, expandit, & suspendit supra caput nostrum? Quis solem admirabile illud lumen in medio posuit, & fecit ut quotidie sine ullo errore oriretur ad faciendum diem quo homines operarentur, & occumberet ad faciendam noctem qua homines ab opere quiescerent? quis ille fuit qui Lunam sic fecit, ut singulis mensibus mutaretur, & mutatione sua, jam frigus, jam calorem, modo humiditatem, modo siccitatem, modo ventos, modo pluvias, nives, grandinemque produceret? Quis cursum cælorum ac planetarum sic ordinavit ut esset, inquit *Iob*, sicut, musicalis harmonia? quis aërem interjecit inter firmamentum & terram, ut ex una parte serviret ad defendendas influentias Planetarum quibus terra fecundaretur? ex alia parte serviret hominibus ad respirandum atque vivendum.

Huc respexit *David* cum diceret: *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera ejus annuntiat firmamentum.* Et tu dicis: *Nescio Dominum? quis est iste Dominus? si nescis? respice terram: Quis illam suspendit in medio aëris sine ullo fundamento, & nulli rei innixam? quis posuit mensuras ejus? quis illam tot frugibus, tot arboribus, tot herbis, tot floribus convestivit? quis conclusit ostiis mare, & posuit*

illi terminos suos, dicens: *Huc usque venies, & non procedes amplius, hic constringes tumentes fluctus tuos?* Ex his cognovit Iob Deum, & tu dicis: *Non novi Deum?* si non nosti: Conjice oculos tuos in te ipsum: Ubi eras quando hæc omnia primum prodibant? nullibi. Quis ergo te produxit? quis tibi dedit intelligentiam?

Denique intra tuam ipsius conscientiam, si ullam habes, & inrenies illam clamantem, est Deus, hoc enim ipsa tibi impressit natura, cum hac lege, tu, & singuli homines nati sunt, quid ergo petis: *Quis est Dominus?* quid dicis: *Nescio Dominum?* cum omnia quæcumque vides in mundo te convincant esse Deum qui hæc omnia fecit, & Dominum qui hæc omnia regit? bene habet, jam illum non nosti, quia potius bestia es quam homo, paulo post eum agnosces quando experieris ejus potentiam & flagella,

Sed quid erat quod ab hoc impio Rege postulabant *Moyse* & *Aaron*? ut dimitteret filios *Israël*: *Non dimittam*, inquit, *Israël*. Quid ergo facies? Ego illos durius tractabo, & majori servituti subjiciam quam ante.

Vocavit, inquit Scriptura, præfectos operum, & dixit: *Nequaquam ultra dabit is paleas populo ad conficiendos lateres sicut prius, sed ipsi vadant, & colligant stipulas; & mensuram laterum, quam prius faciebant imponetis super eos, nec minuetis quidquam: Opprimantur operibus.*

Crudele præceptum! cum enim, ut supra diximus, *Israëlitæ* congerentur conficere lateres ad ædificandas duas civitates, prius ab aliis stipulæ illis adferbantur quas immiscerent lateribus, sicuti apud nos argilla miscetur. Jam vero coguntur ipsimet undequaque illas magno cum labore, ac defatigatione quærere, & tamen quotidie non minori numero, quam prius, conficere lateres, & post omnia adhuc flagellis excipiebantur.

Quæ ratio cur *Pharao* tam crudeliter ageret cum miseris *Israëlitæ*? dicunt, inquit, *camus, & sacrificemus Deo nostro.*

Quis hoc ferat? cultum divinum, ac pietatem, causam esse persecutionis? quoties hoc tamen videmus? adeo ut *Paulus* dicat *2. Timoth. cap. 3: Omnes qui pie volunt vivere in Christo Iesu, persecutionem patientur.*

Virtus patitur persecutiones.

Vultis hoc videre? repetamus rem altius ab antiquis temporibus. Venerat *Anna Samuelis Mater* ad Tabernaculum oratura: Si non orasset, forte temperans haberetur; cum orat, ebria dicitur: Dicit enim illi *Heli Sacerdos: Usquequo ebria eris? Filii hujus Sacer-*

dotis vivebant in adulterio, & vix illos semel carpebat, & hanc matronam piè orantem arguit ebrietatis: Et quod pessimum est, non erat vilis aliquis homo qui hoc faciebat, sed summus Sacerdos, & hoc quidem in Templo. Vides? injuriis exponitur Anna quod oret.

2. Exarsit Cain in Abel, non quod hic in dies ditior fieret, ejusque greges ovium multiplicarentur, sed quod majori cum pietate quam ipse, Deo sacrificium obtulisset: Ergo non fuisset Abel occisus, si non sacrificasset. Quo enim puriorem agnum obtulit Deo, pro favorem lupo fratrem in se concitavit.

3. Quare Daniel missus fuit in lacum Leonum? audiamus Scripturam Daniel: Cap. 6: Daniel, inquit, tribus temporibus per diem orabat: Tunc Rex precepit, & miserunt eum in lacum Leonum. Prædixit Regi Baltassari illum ab hostibus capiendum, & torque aureo ornatus fuit ac purpurâ. Orat vultu verso ad Jerusalem, ut saltem longe oculis Templum salutet, & Leonibus objicitur. Adeo vel Templum eminus respexisse Danieli fatale erat etiam in Babilone.

4. Ecquando irrisus fuit David à Michol uxore sua? quando cythara, hymnis, ac saltu, arcam Domini honorabat. Saul Davidem expaverat etiam fugientem, Michol illum irridet Deo fervientem. Usque adeo qui Gigantem prostraverat, ludibrio erat vel famina dum se ante arcam prosternit Deum adoraturus. Quam gloriosè inquebat Michol, fuit hodie Rex Israël! nudatus est quasi nudetur unquam scurris. En, pro scurra habetur dum divino cultui vacat. Linea veste sacra erat David indutus, & tamen Micholi visus est esse nudus.

Sic ministranti Domino, etiam decora vertuntur in probrum. Michol, inquit Scriptura præterea, filia Saul vidit Regem David saltantem atque saltantem coram Domino, & despexit eum. Non quod saltasset, sed quod saltasset coram Domino, & ante Arcam, irrisus est ab uxore. David se absconderat præ metu Saulis, nec tamen Michol eum despexerat; receperat se in speluncas ut fugeret, nec tantum Michol illum irriserat. David se coram Rege Achis simulaverat stultum, & criminationes Principum ei objectas elusit, non ideo tamen illum averfata est Michol: Et ecce cum sacra veste cooperata arcam tripudio cohonestat, illum scurris exæquat. Tantum non quid agas, dummodo quod agis, pro Deo non sit, atque adeo nihil probrosius cultu divino, nihil Templo vilius, quando et-

iam in regibus ita displicet, ut fannis ac persecutionibus expositus sit.

Nescio an hoc aliunde clarius pateat quam ex eo quod modo in *Aegypto* contigisse narravimus: Opprimuntur labore ac servitute intolerabili *Israëlitæ* à *Pharaone*: Quid ita? numquid arma corripuerant, & rebellarant contra Regem? numquid *Aegyptiorum* domos forsitan spoliarent? numquid urbes cæde repleverant? Sed qui poterant cum armis & libertate exuti, nihil aliud spectabant quam compedes? Quo ergo scelere obnoxii facti sunt jugo tam gravi? quia Deo servire & sacrificare volebant. Ecce dum parant agnos offerre Deo, incidunt in Leones & Lupos qui illos dilacerent. Jugularat *Aegyptium Moyses*, non lego *Pharaonem* iratum fuisse, rogat *Moses* ut sibi liceat sacrificare, & mox *Pharao* in furias agitur: Ergo ubi homicidæ in *Aegypto* tolerantur, volentes Deo servire damnantur ad lateres.

Igitur verissimum est quod ait *Paulus*: *Omnes qui piè volunt vivere in Christo Iesu, persecutionem patientur.* Tot exempla allata rem ipsam demonstrant. Et quis non videt etiam ad usque tempora nostra absurditatem hanc, dicam an impietatem durasse. Fateor sæpe non esse opportunum ut quis inter sermones familiares, misceat aliquid quod divinum est, vel agat de concionibus quas audivit, vel de Historiis sacris quas legit; verum si quis hoc faciat numquid risui aliorum exponitur? vel infania reputatur, in confortiis vel conviviis agere de Deo? Numquid si juvenis aliqua domicella, dum sutores abeunt ad delicias suas, & per plateas rheda discurrunt, se ad Templum recipit, vel verbum Dei auditura, vel oratura, multis oblocutionibus se exponit, etiam aliquando parentum, qui illam ad pietatem excitare deberent? Et quantas difficultates ac persecutiones patiuntur sæpenumero liberi à parentibus dum cogitant se in Sacrificium offerre Deo, & spiritualem vitam amplecti, quos summis laudibus efferrent si vellent se totos immergere mundo, ejusque vanitatibus etiam aliquando non licitis? hoc scio quod Deus corpus nolit præponi animæ, & quod *Paulus*, cum dicit: *Omnes qui piè volunt vivere in Christo, persecutionem patientur*, hoc reputet pro enormi injuria Deo illatâ.

Interea cum *Israëlitæ* intellexissent jugum suum ita gravandum, miseriaque in duplum augendas, murmurarunt contra *Mosen* & *Aaronem*, dixeruntque: *Fatere fecistis fetorem nostrum coram Pharaone*

& servis ejus praeiustis ei gladium ut occideret nos.

Reversusque est, inquit Scriptura, Moyses ad Dominum, & ait: Domine, cur afflixisti populum istum? quare misisti me? Ex eo enim quo ingressus sum ad Pharaonem ut loquerer in nomine tuo, afflixit populum tuum, & non liberaisti eos.

Hic video quod, etiam sanctissimi Viri, aliquando flaccescant. Moyses, quanto fervore, ac animi magnitudine intraverat ad Pharaonem, dicens: Dimitte populum meum, & ni faceret, minatur illi pestem & gladium, & ecce jam tædet illum quod venerit in Ægyptum, & dicit Deo: Quare me misisti? solus Moyses non fuit talis, sed etiam Elias, & Iob, & David, & alii plures.

sancti etiam desistant.

Quid poterat animosius inveniri quam Elias? occurrebatur Regi Achab, & ille ait: Tunc es ille qui conturbas Israel? respondit Elias: Non ego turbavi Israel, sed tu, & domus Patris tui, qui dereliquisti mandata Domini, & secuti estis Baalim. Age, congrega omnes Sacerdotes Baal idoli tui, & videamus an meus Deus quem ego colo, sit verus Deus, an vestrum idolum: Congregantur Sacerdotes, Elias facit Miraculum ingens coram omni populo, Sacerdotes vero Baal nullum poterant facere. Tunc dixit Elias: Apprehendite Prophetas Baal, quos cum apprehendissent, inquit Scriptura, duxit illos Elias ad torrentem Cison, & interfecit eos ibi. Quis tantam fortitudinem huius viri non admiretur? Sed paulo post incipit Iezabel furere, illumque persequi, & ecce idem ille Elias prius tam fervens, tam animosus, tam fortis, ita elanguit, ut cum fugisset in solitudinem, ibi se projecit subter unam Juniperum, & præ tædio Deum rogarit ut moreretur, dicens: Sufficit mihi, Domine, tolle animam meam.

Quid dicam de Iona? venit Deus ad illum, & dicit: Surge, & vade in Niniven, & prædica in ea. Iona, facta quidem prius difficultate, recta tamen vadit ad urbem. Iona, quo vadis? tu ne audebis solus isthuc comparere? homo ignotus, inter tot centena millia civium, & idololatrarum, in quibus nullus est timor Dei qui illos compescat? Non curò, inquit Iona, ego illuc pergo, nec quidquam timeo. Et introit, inquit Scriptura, in civitatem, & clamavit: Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur. Ingens animi fortitudo, sed videte modo huius viri pusillanimitatem, cum videret Niniven non plecti à Deo, sicut ipse fore prædixerat, ita fervor ille primus elanguit, ut diceret: Domine, tolle quæso animam meam à me, quia melior est mihi mors, quam vita.

Quam

Quam animosus primum fuerit *Iob*, patet ex illius *Capite primo*. Toties audivistis narrari jacturam omnium bonorum illius. 1. Boum & Asinarum quas omnes simul abstulerunt *Sabei*. 2. Omnium ovium quas tetigit fulgur de caelo. 3. Omnium Camelorum quos avexere *Chaldaei*. 4. Omnium filiorum & filiarum quos unius domus ruina oppressit: Et hæc omnia uno eodemque die. Sed inter hæc omnia tam forti fuit animo *Iob*, ut nec minimum perturbatus, nihil aliud dixerit, quam: *Dominus dedit, Dominus abstulit*. Sed postea video illum tam languidum animo, ut clamet: *Tedet animam meam vita mea*: Et iterum: *Pereat dies in qua natus sum, & nox in qua dictum est: Conceptus est homo*.

Stupeo *Davidem* primo clamantem *Psal. 26: Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum*: Et *Psal. 2. Non timebo millia populi circumdantis me*. Nec minus stupeo quando audio illum clamantem *Psal. 37. Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea*.

Quid est quod Deus in tam Sanctis viris hæc ita permiserit? ut hinc disceremus non omnia esse perdita, nec desperata, si interdum in aliquem languorem animi, incidimus, si tam ferventes non sumus in orationibus uti solemus, si non tam devoti in communione, si non ita sapiat lectio spiritualis, vel conciones: Permittit hoc Deus maxime in Sanctis. 1. Ut agnoscant infirmitatem suam. 2. Ut se humiliant, & non superbiant in virtutibus suis. 3. Ut exerceat Deus patientiam illorum. 4. Ut tanto fortius resumant vires suas quo magis illa, aliquo tempore, defecere. Plane sicuti globus tormento explosus, dum jam in lapsu est, & videtur languescere, iterum suas vires resumit, dum quidpiam ei resistit.

Jam videamus quid Deus responderit *Moyse*, cum ad eum confugisset ut quereretur de afflictione filiorum *Israël*, ac diceret: *Quare me misisti in Ægyptum?*

Respondit Deus: *Vade, & dic filiis Israël: Ego Dominus, qui eduxi vos de ergastulo Ægyptiorum, & eruam de servitute, ac redimam in brachio excelso, & judicis magnis, assumam vos mihi in populum, & ero vester Deus*.

Communis interpretum opinio est hic Deum significasse modum non tantum quo liberaturus erat *Israëlitas* per *Moysem*, sed etiam quo *Christus* ejus filius liberaturus erat totum genus humanum de potestate diaboli, ac servitute peccati: Liberatio enim filiorum *Israël*, vera fuit illius figura, ideoque omnia quæ hic dicuntur de

liberatione *Israclitarum*, quadrant iis quæ facta sunt in passione *Christi*, nisi quod hæc longe majora fuere, quia veritas major est quam ipsa figura, sicuti corpus aliquid majus est quam umbra.

Primò ergo dicit Deus *Moyse*: *Redimam vos in judiciis magnis*: Majoribus judiciis nos *Christus* redemit. Ostendit hoc ipse met *Joan. cap. 12.* Cum enim *Ierosolymam* iret ad passionem suam: *Nunc*, inquit, *judicium est mundi*, *nunc princeps hujus mundi ejicitur foras*, & *ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.*

Quis est iste princeps hujus mundi? diabolus; dicit enim *Iob cap. 41.* quod ipse sit *rex super omnes filios superbia*: Princeps ille ejectus fuit à *Christo*, & perdidit regnum suum, quando per *Christi* passionem fides plantata est in cordibus nostris: Tunc *Christus* omnia traxit ad seipsum, quando corda hominum, qui prius erant sub servitute diaboli, fidem susceperunt.

Ex illo tempore diabolus, qui toti dominatus fuerat mundo, timere homines cœpit, illorumque subjeci potestati. Quoties enim ab illis ejectus est è corporibus obsessis? quoties solo *D. Antonii* nomine audito, effugit? Majora hæc fuere judicia quibus *Christus* diabolum judicavit, ut nos redimeret, quam Judicia quibus liberavit filios *Israel* de potestate *Pharaonis*.

Præterea quod majus judicium, quam videre Deum incarnatum pendentem in cruce? quam videre patrem cælestem non parere unigenito filio suo propter nos? quam innocentem filium castigare pro servis maximis peccatoribus? quam Deum propter peccata hominum, conspui, alapis cædi, flagellari, coronari, crucifigi, denique occidi? Merito ergo clamat *David Psal. 35. Iudicia Dei abyssus multa*, sed nullibi majora, nec profundiora, quam in redemptione generis humani.

2 Dicit Deus ad *Moysem*: *Redimam vos in brachio excelsa*, hoc est, in magna fortitudine, in brachiis enim nostris potissimum fortitudo consistit: Brachio hostem aggredimur ut nos defendamus: Quo altius brachium levamus ut percutiamus eo ictus est fortior. Quanta fortitudine in passione sua usus sit *Christus*, ut hostes nostros superaret, nosque ab illis liberaret, jam vidimus: Quanta usus sit ut se contra illos defenderet, hinc patet, quod in omnibus quæ passus est, summam semper retinuerit patientiam: Putaverant hostes illum per crudelissima tormenta concitare ad impatientiam, summa fortitudine se *Christus* contra illos defendit: Quamvis enim

nim maximos dolores pateretur in corpore, semper mansit confians in animo qui numquam defecit: Redemit ergo nos in brachio excelso, seu forti.

Sicuti ergo Deus in iudiciis magnis, & brachio forti, per Moysen liberavit filios Israel à servitute Pharaonis, sic liberavit per Christum, totum genus humanum à servitute diaboli.

3 Dicebat Deus ad Moysen: Iterum dico tibi, noli Pharaonem timere: Ego enim constitui te Deum Pharaonis. Quasi diceret: Quid times regem? quis fortior est? rex an Deus?

Sit ille magnus & fortis, tu fortior eris, quia constitui te Deum illius: Nihil ergo tibi nocere poterit, ipse maiorem rationem habet ut timeat, quia tu eris illi ut Deus.

Sed audiamus quid super hoc textu dixerit *Oleaster*: Expende, inquit, quanta sit dignitas Sancti Moysis, quem Deus sic evexit ut Deum Pharaonis constituerit; & similiter quanta sit Moysis prudentia, ac misericordia, ut magna patientia, sicut Deus, Pharaonem tulerit ac monuerit: Quis enim habens Dei potestatem, hominem tam crudelem ferret? sed Deus simul cum potestate dedit Sancto viro longanimitatem qua regem æquo animo ferret.

Pulchra reflexio? Moyses debebat degere inter peccatores, & illos benigne tractare, & Deus fieri; quos videbat tam enormiter peccare, & sibi injurios esse, toto tamen cordis affectu diligebat. peccatores benigne tractandi.

Hæc ita esse intelliges, si consideres quid Deus fecerit cum *Elia*: Rapuit illum ex hoc mundo, & vexit in paradysum, ut illic degeret extra homines. Quare hoc? rationem nobis dabit *Basilius Seleuciensis Orat. 11*. Qui sic facit Deum ad *Eliam* loquentem: *Elia*, tibi peccatores cernere grave spectaculum, mihi vero, qui Deus sum, volupe est peccatores juvare. Tu ergo subi diversorium à peccato liberum, & carne vestitus cum angelis conversare: Ego vero ad homines per incarnationem veniam, ego in salutem eorum curram.

Hoc paulo fufius & clarius exponet *Chrysostomus Serm. 1. de Elia*: Deus, inquit, videns pertinacem *Elie* animum, & à misericordia abhorrentem, segregat ipsum à peccatoribus: Ego, dicit, scio zelum tuum, grata mihi est anima tua: Verum ego peccatoribus misericors sum, tu vero valde severus es: Quapropter quia peccatores ob nimiam severitatem ferre non vales, ascende per aëra

in

in alium locum ubi non peccatur. Nam si diutius maneres in terris, propediem genus humanum, quod à te continuo plectitur, periret: Exi ergo è mundo, non potest arundo simul stare cum igne: Faciam te habitare posthac inter angelorum choros qui impeccabiles sunt: Ego autem cum peccatoribus conversabor, qui in humeris ovem erraticam bajulare possum. Qui clamo peccatoribus omnibus: *Venite ad me omnes qui laboratis*, ego non puniam vos, sed requiescere vos faciam, Ita *Chrysostomus*.

Idcirco etiam dicebat *Christus Luca cap. 9*, suis Apostolis *Jacobo & Ioanni*, qui volebant ut ignis de cælo descenderet, ac *Samaritanus* feriret, quia volebant *Christum* in suam urbem recipere: *Nescitis*, inquit *Christus*, *cujus spiritus estis, filius hominis non venit animas perdere, sed salvare.*

Manifestum ergo signum divinitatis est benigne agere cum peccatoribus, & non tam severe sicut *Elias*, quem Deus, ut ajunt *Chrysostomus & Basilius supra*, propterea rapuit è mundo ne peccatores in desperationem adigeret.

Optandum foret ut multi hodieque raperentur è mundo qui peccatores tanta crudelitate excipiunt, ut propter unum relapsum non tantum in peccatum mortale, sed interdum etiam veniale, absque absolutione dimittunt, & pœnitentias imponunt quas ipsi mettolerare non possent.

Dimittunt, & sinunt abire, & non curant quo abeant. Longius illi distant à Deo, & *Christo*, quam cælum distat à terra.

À Deo quidem: Videte hoc ex libro *Exodi cap. 17*. Murmurabant filii *Israel* contra *Moysem & Aaron*, quia non habebant aquam ut sitim levarent in deserto: omnes rei erant seditionis in Deum, & tamen Deus illo ipso loco ubi peccaverant, illis aquam præbuit ex petra.

Multum erat inter ipsas seditiones illis aquam præbere, ut illo loco quo peccaverant, biberent ipsi, & uxores eorum, & filii, & jumenta: Sed hoc maxime mirum quod non solum ibi, sed etiam postea illos aqua ista consequeretur toto itinere solitudinis, etiam ibi, ubi idolum aurei vituli erexerant ad adorandū, quasi illa ipsa scelera quæ debebant amoris divini flammam extinguere, Dei amoré magis accenderent: Illos seditiosos, & murmuratores, inquit *Ambrosius, in Psal. 36*, non deserebat Deus, sed continuo sequebatur: Vides quam longe distent, à Deo, qui peccatores dimittunt, & sinunt abire,

abire, quasi esset desperatum de illis? & hoc interdum propter unum peccatum? ubi Deus filios *Israel* assidue sequebatur qui tam saepe, & tam enormiter peccabant etiam peccato idololatriæ, quod sua enormitate superat omnia reliqua scelera.

Audite aliud exemplum benignitatis divinæ erga peccatores. *Juda* tempore *Osee* Prophetæ plena erat fornicationibus & adulteriis, & ut ait *Oseas cap. 1.* sequebatur amatores suos: Quid fecit Deus? ego efficiam, inquit, ut eos non inveniat: Quid facies, Domine? *Ego sepiam viam ejus spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inveniet: Tunc dicet: Revertar ad virum meum priorem.* Non ait: Illi currunt post viros & conjuges aliorum, & sequuntur illos, ego retraham manum ab illis, & dimittam, & sinam illos abire, hoc non, sed ego sequar illos, non ut severe agam cum illis, sed ut benignè excipiam revertentes ad me.

Quantum illi severi homines distant à Deo, tantum etiam distant à *Christo*. Vis hoc videre!

Audi quid dicat *Christus Luca Cap. 15.* ubi se comparat bono pastoris, qui relictis 199 ovibus in deserto, vadit per saltus, & silvas, & montes, & valles ut unam ovem perditam quærat, inventamque imponit in humeros suos gaudens, ut illam ad ovile reportet. Audis hoc? non abigit à se, sicut multi jam abigunt à se miseros peccatores errantes: Non percutit baculo, sicut multi hodieque peccatores percutiunt asperrimis verbis: Sed imponit illam in humeros, & imponit gaudens; gaudet, inquit *Tertullianus, Lib. de Pœnit. cap. 8.* ipsa fatigatione, ovium inventionem ratur lassitudinis levamentum, interea dum multi tam molesti sunt peccatoribus, ut afflictionem addant afflictioni.

Quid amplius dicam? Sicuti Deus constituit *Moysem* Deum *Pharaonis* ut crudelitatem illius æquo animo ferret, ut *Oleaster* ait, sic constituit Sacerdotes Deos peccatorum, ut illos, sicut facit Deus, benigne excipiant.

Denique dicebat Deus ad *Moysem: Ego indurabo cor Pharaonis.* Magna hic quæstio est, an Deus ipse per se induraverit *Pharaonem*: *Calvinus hoc loco*, docet quod sic: Omnes passim Patres & interpretes Catholici docent quod non.

Doctrina *Calvini* execranda blasphemia est, & omnibus seculis inaudita. Patet clarissimè ex ipsa Scriptura, scilicet quod *Pharao* non à Deo, sed à seipso, propriaque malitia fuerit obduratus.

1 Deus *Pharaonem* sibi reluctantem gravissimè punivit, atqui Deus, inquit *D. Fulgentius, Lib. 1. ad Monimum. cap. 3.*, non est auctor eorum, quorum est ultor, & Deus *Pharaonis* obdurationem punivit, ergo Deus non fuit auctor istius obdurationis.

2 Dicit Scriptura quod ipse met *Pharao* seipsum obduraverit, & non Deus: Sic enim ait: *Pharao ingravit cor suum.* Rursum, ut habetur in textu *Hebraico: Ipse cor suum ingravit.*

3 Ipse met non fuit tam impius ut obdurationem suam adscriberet Deo, sed sibi eam tribuit, dicens *Exodi cap. 10. Ego peccavi in Dominum: Quo peccato? obdurationis, quia toties obstinate resisti Deo.*

4 Deus mittens *Moysem* ad *Pharaonem*, decies præcepit *Moyse* ut illi diceret, se velle ut dimitteret filios *Israël*: Non voluit ergo illum obdurare ut illos retineret. Velle autem ut *Pharao* illos dimitteret, & hoc toties præcipere, & nolle ut dimittat, & propterea illum obdurare, inter se directè repugnant, hoc nullo modo potest cadere in Deum: Ergo non fuit Deus qui per se *Pharaonem* obduravit, sed ipse met *Pharao* suâ malitiâ hoc fecit.

Dicit quidem *Calvinus* quod Deus obduraverit *Pharaonem* ut haberet occasionem illum flagellandi tot plagis, & sic potentiam suam ostenderet. Sed contrarium est verum: Sicuti enim pater qui filium cædit, si hic obstinatio fiat per hoc, pater non est causa istius obdurationis, sed filius, sic quando *Pharao* per flagella obstinatio factus est, Deus non erat illius causa, sed *Pharao*. Quod si Deus causa fuisset, non poterat justè *Pharaonem* flagellare, tunc enim punivisset cujus ipse erat causa, ergo debebat Deus potius se ipsum punire quam *Pharaonem*.

Præterea omnis obduratio in malo, peccatum est, atqui Deus, qui infinita bonitas est, non potest esse causa peccati: Ergo Deus non potuit per se obdurationem causare in *Pharaone*.

Petes ergo quo modo dicitur Deus *Pharaonem* obdurasse? Respondeo, permissivè; vel subtrahendo illi gratiam suam, quæ cor ipsius potuisset mollire: Sicut sol indurat lutum, non positivè efficiendo duritiem, sed extrahendo humorem qui lutum molle faciebat. Hoc est quod *Augustinus* ait: Deus indurat cor non apponendo gratiam, sed non impellendo ad malitiam; Non quod omnem gratiam tollat, relinquit enim etiam obduratis aliquam gratiam, qua subinde eos movet & pulsât, alioquin essent desperatores.

ratæ salutis, & quasi jam nunc in hac vita damnati; sed illa gratia modica est & parva: Et hoc Deus justè facit in punitionem præteritorum peccatorum quibus tot gratias sibi oblatas ac datas rejecerunt.

Hoc magis patebit, si ostendamus quid sit durities cordis, & qui illius effectus, ac proprietates.

Audiamus quomodo *Bernardus* hoc nobis describat *Lib. 1 de con-* *Peccatores*
obdurati.
sideratione. Cor durum est, inquit, quod nec compunctione scinditur, nec pietate molitur, nec movetur precibus, nec cedit mnis, sed per flagella duratur magis. Cor durum est ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad judicia sævum, in verendum ad turpia, impavidum ad pericula, temerarium ad divina: Præteritorum obliviscens, præsentium negligens, futurorum improvidum: Ut verbo dicam: Cor Durum est quod nec Deum timet, nec homines.

Proprietates autem duri cordis sunt hæ: 1. Indurati nolunt intelligere ut bene agant, oculos & aures claudunt salutaribus monitis, nec volunt audire ea quæ virtutis sunt ac salutis. Qui, ut ait *Job cap. 21*, dicunt Deo: *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus*, talis erat *Pharao*, dicebat enim: *Quis est Dominus ut audiam vocem ejus? nescio Dominum.* Tales vicissim relinquit, projicit, & despicit Deus, ut ait *Prov. cap. 1.* *Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis: Ego quoque in interitum vestro ridebo & subsannabo.*

2. Indurati, inquit *Salomon*, *Prov. cap. 2*, *letantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis: Et cap. 12.* *Quasi per risum stultus operatur scelus.*

3. Tales sunt pœne incorrigibiles, sic enim dicitur *Sap. cap. 12.* *Nequam est natio eorum, & naturalis malitia ipsorum, & non poterit mutari cogitatio eorum.*

4. Tales percussi à Deo nihil sentiunt, juxta illud *Jeremie cap. 5.* *Domine, percussisti eos, & non doluerunt: Non sentiunt etiam remorsus conscientia, quia eam quasi exstinxerunt.*

5. *Paulus*, *Rom. 1 & 2* illos vocat filios perditionis, vasa apta in interitum, qui desperantes se tradiderunt in omnem operationem immunditiæ.

Denique isti peccatis peccata cumulant, & indies in pejora labuntur, de quibus sic ait *Seneca in Prov.* Tunc est consummata

infelicitas, ubi turpia non solum delectant, sed etiam placent, & definit esse remedio locus, ubi, quæ fuerant vitia, mores fiunt. Talis in omnibus fuit *Pharao*.

Jam petes, quomodo Deus illos tractet, & erga illos se gerat? Respondeo: In pœnam peccatorum quæ admiserunt. Permittit illos sequi suas cupiditates, & libidines, nec ab illis removet occasiones & tentationes. Sic ait *David Psal. 80. Dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis.*

2. Dat eis Deus affluentiam temporalium, & prosperos successus, quibus abutuntur, & excæcati ruunt in omnia scelera: Sicut *David ait Psal. 72. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum.*

3. Aufert Deus ab illis tribulationes, quibus alii peccatores castigati se corrigunt, & pœnitentiam agunt: Aut si eos flagellat, minora immittit, & flagellis illis magis obdurantur.

4. Eripit illis bonos monitores, doctores, & angelos Sanctos, juxta illud *Ierem. cap. 51. Curavimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam, quoniam pervenit usque ad calum judicium ejus.*

5. Laxat Deus habenas diabolo, ampliorem dans ei facultatem insidiandi, nocendi, qua ille accepta, eos mire exagitat & tentat, objiciendo varia objecta voluptatum, variasque illecebras vitiorum, turbando phantasiam, obscurando intellectum, inflammando pravos affectus, ut sicut equi indomiti currant post cupiditates suas. Pergamus ad ea quæ in Scriptura sequuntur,

DISCURSUS X:

Primum miraculum quod Moyses fecit coram Pharaone.

Moyes jam bene animatus à Deo, perrexit cum fratre suo *Aarone* ad *Pharaonem*, & fecit quod Deus illi imperarat, ut tolleret secum virgam suam in manu, & projiceret illam in terram: Cum ergo ambo starent in conspectu *Pharaonis*, & aulicorum ejus, projecit *Aaron* virgam in terram, & versa est in colubrum. Prius